

COMMENTAAR

Nummer 28

In het Verdrag van Lissabon is afgesproken dat het aantal Euro-commissarissen bij aanvang van de eerstvolgende zittingstermijn, in 2014 dus, zou worden teruggebracht naar negentien. Dat werkt een stuk efficiënter en bespaart bovendien kosten. Een Eurocommissaris strijkt jaarlijks immers bijna drie ton op.

Wat schetst onze verbazing? Op 1 juli schuift doodleuk de 28e Euro-commissaris aan. Kroatië treedt dan officieel toe tot de EU en als het Europees Parlement komende maand instemt met de benoeming van Neven Mimica, is hij de nieuwe Eurocommissaris van Consumentenbescherming.

Dat de Commissie volgend jaar niet inkrimpt, komt doordat de Ieren weigerden het Verdrag van Lissabon te ratificeren. Na een aantal toezeggingen, waaronder deze, stemde Ierland alsnog met het verdrag in. Deze afspraken zijn vorige week, toen de regeringsleiders in Brussel bijeen waren, als hamerstuk afgedaan. Niemand, ook onze eigen Mark Rutte niet, greep de gelegenheid aan een punt te maken van het feit dat de Commissie straks uit 28 leden bestaat. Het is crisis! Dit was een goed moment geweest om aan het Europese volk duidelijk te maken dat Brussel op de centen let. De Nederlandse rijksoverheid moet flink extra bezuinigen, zoals vorige week maar weer eens bleek uit de Hervormingsagenda die minister Blok voor Wonen en Rijksdienst presenteerde. Maar in Brussel laten ze alles bij het oude en durft niemand er ook maar over te beginnen. Een gemiste kans.

Cindy Castricum
Hoofdredacteur SC

Volg mij op Twitter via @CindyCastricum

Meer inzicht in aanbesteden hard nodig

Ondanks het groeiende belang van inkoop en aanbesteding in de publieke sector ontbreekt het aan gecoördineerd wetenschappelijk onderzoek naar de effecten. Een gezamenlijk initiatief van de universiteiten van Utrecht en Twente wil daarin verandering brengen, zeggen de hoogleraren Elisabetta Manunza en Jan Telgen.

ECONOMIE

In Nederland wordt jaarlijks voor circa 100 miljard euro ingekocht en aanbesteed door overheden en andere publieke organisaties. Voor de maatschappij in het algemeen, en voor aanbestedende diensten en aanbidders specifiek, is het van groot belang dat deze inkoop en aanbestedingen zo rechtmatig en doelmatig mogelijk verlopen. We moeten leren van eerdere ervaringen en verder bouwen aan nieuwe inzichten door onafhankelijk, consistent en gecoördineerd wetenschappelijk onderzoek. Met dat doel voor ogen hebben beide universiteiten het Public Procurement Research Centre (PPRC) opgericht, waar juristen en economen gaan samenwerken bij wetenschappelijk onderzoek.

Fouten

Bekend zijn de voorbeelden van grote projecten, waar niet alles goed is gegaan (Fyra, HSL, Rijksmuseum, et cetera.). Hoeveel daarvan was nu te wijten aan de aanbesteding? En hoe had het dan beter gedaan moeten worden? Bij de vele duizenden kleinere aanbestedingen wordt vooral geklaagd over de administratieve lasten. Hoe kunnen die beperkt worden, in de wet zelf of in de uitvoering door de aanbestedende diensten? Op 1 april van dit jaar is de Aanbestedingswet in werking getreden. Tezamen met de wet zullen ook diverse andere maatregelen, zoals de Gids Proportionaliteit, de Richtsnoeren voor leveringen en diensten en de Commissie van Aanbestedings-experts een nieuwe impuls aan de ontwikkeling van het aanbe-

Gezamenlijk onderzoek door Utrechtse en Twentse onderzoekers moet gaan uitwijzen in hoeverre aanbestedingen een rol spelen bij grote projecten die niet goed zijn verlopen. Door problemen met de aanbesteding duurde bijvoorbeeld de verbouwing van het Rijksmuseum veel langer dan gepland. Foto: Maurice Boyer/HH

stedingsrecht en de praktijk van inkoop geven. De evaluatie van deze wet over een aantal jaren zal zowel moeten kijken naar de rechtskundige aspecten als naar de bijdrage aan de praktijk.

Vanaf 2010 is op Europees niveau de benadering van aanbestedingen ingrijpend veranderd. In de voorstellen van de Europese Commissie uit december 2011 wordt voor een geheel ander institutioneel uitgangspunt gekozen. Inkoop en aanbesteden worden gezien als een middel om beleidsdoelstellingen, zoals duurzaamheid, maatschappelijke solidariteit en innovatie na te streven. Dit vergt een nieuwe aanpak voor overheidsinkopen. Interessant is de vraag hoe deze nieuwe benadering juridisch en in de praktijk vorm kan krijgen in een nieuwe Nederlandse aanbeste-

dingswet. Hoe gaan we de belangen van duurzaamheid, innovatie en goedkoop inkopen tegen elkaar afwegen en wat is het juridisch kader voor de beoordeling daarvan?

Uitvoering

Bij de vraag of bepaalde taken van de overheid beter in eigen beheer kunnen worden uitgevoerd of door een derde (en dus aanbesteed) wordt in onvoldoende mate in kaart gebracht welke de economische en maatschappelijke gevolgen van die keuze zijn. Daarbij gaat het niet alleen om de vraag wat nog mag, maar juist ook om de gevolgen van keuzes. Dat vergt een multidisciplinaire benadering. Wetenschappelijk onderzoek naar de aanbesteding en de inkoop in de publieke sector is niet alleen noodzake-

lijk, maar zelfs urgent geworden. Tot nu toe was relevant wetenschappelijk onderzoek vooral monodisciplinair van aard; hetzij juridisch, hetzij economisch/bedrijfskundig. Het Public Procurement Research Centre van de Universiteit Utrecht en de Universiteit Twente combineert beide benaderingen door expliciet te kiezen voor een multidisciplinaire en interdisciplinaire aanpak.

Elisabetta Manunza

Hoogleraar Europees en internationaal aanbestedingsrecht (Universiteit Utrecht)

Jan Telgen

Hoogleraar inkoopmanagement voor de publieke sector (Universiteit Twente)

Public Procurement Research Centre (PPRC)

Het PPRC van de Universiteit Utrecht en de Universiteit Twente kiest expliciet voor een multidisciplinaire en interdisciplinaire aanpak. Utrecht is, onder leiding van Elisabetta Manunza, gericht op de juridische aspecten van inkoop en aanbesteden. Vanuit Twente ligt de focus op bedrijfskundig en bestuurskundig onderzoek naar inkooptechnische en economische aspecten onder leiding van Jan Telgen. Het centrum is op 21 mei 2013 officieel gestart.

Ook een opiniebijdrage leveren?

Heeft u een interessante mening over in aantocht zijnde wetgeving of vindt u dat regels hoognodig aan verandering of vervanging toe zijn? Neem dan contact op via redactie@sconline.nl.

COLUMN

Loze plannen

Bestuurlijke veranderingen in Nederland gaan langzaam. Het ontwikkelen van plannen om het Huis van Thorbecke op de schop te nemen, lijkt een populair tijdverdrijf voor wetenschappers en bestuurders. In de praktijk halen deze plannen echter bijna nooit de eindstreep. De bestuurlijke werkelijkheid en het gebrek aan draagvlak blijken voor opeenvolgende ministers een onoverkomelijk probleem. Minister Plasterk lijkt dit nu ook aan den lijve te ondervinden.

Tijdens de Algemene Beschouwingen van december 2012 zegde premier Rutte de Eerste Kamer een visie op de bestuurlijke inrichting van ons

land toe. Volgens de premier was dit een relatief eenvoudige opgave: de regeringsplannen stonden immers in het regeerakkoord en de samenhang van de plannen was wel op papier te zetten.

Toch moest de senaat twee keer navraag doen, voordat minister Plasterk van Binnenlandse Zaken eind maart zijn visienota *Bestuur in samenhang* het licht liet zien. En of de regering nu daadwerkelijk een visie heeft, valt nog te bezien. Op het eerste gezicht bestaat er de nodige spanning tussen de verschillende plannen. Zo wil de regering dat gemeenten meer gaan samenwerken, maar heft ze tegelijkertijd de bestaande samenwerkingsverbanden van de Wet gemeenschappelijke rege-

lingen op. Daarnaast wil Rutte II dat gemeenten meer taken op zich nemen, maar bepleit het kabinet tegelijkertijd een verkleining van het aantal gemeenteraadsleden. Erg consistent oogt dat niet.

De interne tegenstrijdigheden zijn niet het enige probleem. Minister Plasterk lijkt zelf ook niet erg overtuigd van zijn eigen plannen. De inkt van de visienota was nog niet droog of Plasterk begon al met terugtrekkende bewegingen. De geplande samenvoeging van Noord-Holland, Utrecht en Flevoland hoefde niet meer voor de komende Provinciale Statenverkiezingen van 2015, maar kon best een jaar later. En van dat uitstel kan best wel eens afstel komen. Provinciaal is er veel verzet

tegen de plannen van de minister, zowel bij de bevolking als bij bestuurders, en in de senaat is een meerderheid nog niet in zicht.

Daarmee gaat Plasterk dezelfde weg op als zijn ambtsvoorganger Donner. De ambitieuze plannen van Donner om de hele Randstad tot één provincie om te vormen, moest hij al snel laten varen. Het met veel bombarie presenteren van nieuwe plannen voor de bestuurlijke inrichting van Nederland om deze vervolgens schielijk in te trekken, lijkt een patroon. Maar met de combinatie van verbale daadkracht zonder echte actie bewijst Plasterk het openbaar bestuur bepaald geen dienst. Het openbaar bestuur en de democratie

zijn niet gebaat bij loze plannen op nationaal niveau waarvan lokale en provinciale politici en burgers kunnen zien dat ze niet serieus zijn. Het versterkt slechts het wantrouwen in Haagse plannen en daar is uiteindelijk niemand bij gebaat.

Arjan Vliegthart

Eerste Kamerlid voor de SP